

כמות העולים לתורה

האם ניתן להוסיף?	האם ניתן לפחות?	שבת	יוה"כ	יו"ט	
כן	לא	7	6	5	משנה
לא	לא	7	6	5	ר' ישמעאל
כן	לא	6	7	5	ר' עקיבא
כן	לא	7	6	5	תנא דבי ר' ישמעאל

ביום טוב – מאחרין לבוא וממהרין לצאת.

ביום הכפורים – ממהרין לבוא ומאחרין לצאת.

ובשבת – ממהרין לבוא וממהרין לצאת.

הני שלשה חמשה ושבעה כנגד מי? ...
כנגד שלשה שומרי הסף, חמשה מרואי פני המלך, שבעה רואי פני המלך.

הגרי"צ סולובייץ ז"ל (שולחן אבן עזר ח"א סי' א"א ע"א קס"א-קס"ב)

והנה יעויין בסנהדרין (י, ב), שם הסבירה הגמרא, במקביל, את הצורך בשלשה, חמשה, ושבעה, בשלבי עיבור השנה על רקע אותו מקור...

מה שמפורש בירושלמי וגם מובן מתוך הגמרא בבבלי, הוא כי הכתובים במלכים ובירמיהו עוסקים בבתי דינים שגלו לבבל עם חורבן בית ראשון. כולם ביחד הצטרפו לבית דין של ע"א, והסיעות הנקובות בשם – שלשה שומרי הסף, חמשה רואי פני המלך, ושבעה מרואי פני המלך – מייצגות בתי דינים של ג', ה' וז'. וזה מה שציינה הסוגיא פסוקים אלה כדי להוכיח כי ישנו חפצא של בית דין בן שלשה, בן חמשה, ובן שבעה. ונראה שלבתי דינים אלה שהיו רואים פני המלך היה תפקיד מרכזי למענו נתמנו: הוראת תורה למלך ולימוד עמו. המלך הלא חייב בתלמוד תורה מעבר לחיוב כל אדם מישראל, וכדמפרש בקרא (דברים י"ז, י"ט), "והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו למען ילמד ליראה את ה' אלקיו לשמר את כל דברי התורה הזאת ואת החקים האלה לעשתם". ומכיוון שכך, חובת הוראתו מוטלת על ב"ד הגדול כחלק מתפקידם, וכמבואר ברמב"ם (פ"ז מהל' ס"ת ה"ב) וז"ל: "והמלך מצוה עליו לכתוב ספר תורה אחד לעצמו לשם המלך וכו' ומגיהין אותו מספר העזרה ע"פ בית דין הגדול". דברי הרמב"ם מתייחסים לקרא (שם שם יח) ד"וכתב לו את משנה התורה הזאת על ספר מלפני הכהנים הלויים", אך נראה פשוט שתפקיד ב"ד הגדול לא הצטמצם רק להגהת ספר תורה. הם נצטוו לטפל הן בכתיבת ספרו של המלך והן בלימודו וקריאתו מתוכו. כנראה שלמשימה זו היו ממנים שלשה בתי דינים – של שלשה, חמשה, ושבעה. דברים פשוטים היו נידונים על ידי ג' רואי הסף, ואם הסתבך ענין והתפתח משא ומתן היו נעזרים בחמשה ושבעה. כולם יחד היו מלמדי המלך, וכנגדם התקינו מנין העולים בקריאת התורה, שהרי תקנתה, עם שוב עזרא ועמיתיו מן הגולה, אף היא היתה כרוכה בלימוד והבנת תורה.